

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Ե ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 000091

Ձեռնարկողը՝

«Էյ Թի Էմ Էս Սոյուզնա» ՍՊԸ
Ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 26/3

Գործունեությունը՝

«Քոնտուր Գլոբալ Հիդրո Կասկադ» ՓԲԸ-ի Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքում վտանգավոր թափոնների պահեստավորման տարածքների վերակառուցման աշխատանքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն
Սյունիքի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի պաշտոնակատար՝

Ա. Դոնոյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 000091

<<25 >> 10 2019թ.

«Քոնյուր Գլոբալ Հիդրո Կասկադ» ՓԲԸ-ի Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքում վրանգավոր թափոնների պահեստավորման տարածքների վերակառուցման աշխատանքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

- Պատվիրատու՝ «Էյ Թի Էմ Էս Սոլյուշնս» ՍՊԸ
- Նախագծող՝ «Էյ Թի Էմ Էս Սոլյուշնս» ՍՊԸ և «Վոլիոս» ՓԲԸ
- Ներկայացված նյութեր՝ - Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության (ՇՄԱԳ) հաշվետվություն,
- նախագծային փաստաթուղթ:
- Տեղադրման վայրը՝ Այունիքի մարզի Գորիս համայնք

«Քոնյուր Գլոբալ Հիդրո Կասկադ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ ՔԳՀԿ) կողմից շահագործվող Որոտանի կասկադը հանդիսանում է Հայաստանում էլեկտրական էներգիա արտադրող կարևորագույն համալիրներից մեկը, որն ապահովում է համակարգի բազային բեռնվածքը և կայունությունը: Որոտանի կասկադը գտնվում է Երևանից մոտ 240.0կմ հեռավորության վրա՝ Որոտան գետի վերին և միջին հոսանքների հատվածում: Այն տեղակայված է ծովի մակարդակից 2065մ-ից (Սպանդարյան ջրամբար) մինչև 730մ (Տաթևի ՀԷԿ) բարձրության վրա և իրենից ներկայացնում է միմյանց հաջորդող երեք հիդրոէներգետիկ կառույցների՝ Սպանդարյան, Շամբ և Տաթև ՀԷԿ-երի համալիր:

Ըստ ներկայացված նախագծային փաստաթղթերի՝ Սպանդարյան, Շամբ, Տաթև շահագործվող ՀԷԿ-երում և Գորիսի գլխամասային գրասենյակի օժանդակ տարածքում, նախատեսվում է կազմակերպել արտադրական գործունեության ընթացքում առաջացած արտադրության և սպառման թափոնների պահման տեղամասեր:

Նախատեսվող գործունեության նպատակն է ապահովել ՀԷԿ-երի վերագինման/վերակառուցման և դրանց գործունեության ընթացքում առաջացած թափոնների դասակարգված և անվտանգ պահումը՝ բնապահպանական նորմերին համապատասխան: Թափոնների պահեստավորման տեղամասերը կազմակերպվելու են յուրաքանչյուր ՀԷԿ-ի և Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքներում՝ առկա պահեստների վերակառուցման արդյունքում: Առաջացած և պահվող թափոնատեսակների մեծ մասը պարբերաբար փոխանցվելու է մասնագիտացված/լիցենզավորված ընկերություններին՝ իրացման, վերամշակման կամ վնասագերծման համար: Շնչալայն որոշակի թափոնների, մասնավորապես բանեցված սնդիկային լամպերի համար

նախատեսված է երկարաժամկետ պահում, ՀՀ տարածքում դրանց վերամշակմամբ զբաղվող լիցենզավորված ընկերությունների բացակայության պատճառով:

ՔԳՀԿ-ի ՀԷԿ-երի գործունեության ընթացքում առաջանում են 1-ից 4-րդ դասի 11 տեսակի վտանգավոր թափոններ, որոնց բնութագրերը և առաջացման աղբյուրներն հետևյալն են.

Վտանգավորության I-ին դաս. ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, սպառողական հատկությունները կորցրած ապրանք, թափոնի բաղադրիչներ՝ ապակի, մետաղներ, սնդիկ: Թափոնը առաջանում է ՔԳՀԿ-ի հիմնական և օժանդակ ստորաբաժանումների, վարչական շենքերի և տարածքների լուսավորության կազմակերպման գործընթացում՝ սնդիկային լամպերի շարքից դուրս գալու հետևանքով: Ըստ չափերի և տրամագծերի առանձնացված լամպերը փաթեթավորվում և պահվում են համապատասխան մակնշմամբ հատուկ հերմետիկ բեռնարկղերի մեջ:

Վտանգավորության II-րդ դաս. բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, սպառողական հատկությունները կորցրած ապրանք, թափոնի բաղադրիչներն են կապար, պոլիմերային նյութ, ծծմբական թթու, ջուր: Թափոնը առաջանում է ՔԳՀԿ-ի ՀԷԿ-երում մարտկոցային տնտեսության շահագործման և տեխսպասարկման գործընթացում: Բանեցված կապարե կուտակիչները կապիտալ նորոգումների ժամանակ պարբերաբար փոխարինվում են նորերով:

Վտանգավորության III-րդ դաս. օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղինձե հաղորդալար, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներն են՝ պղինձ, պոլիէթիլեն, այլ մետաղներ: Առաջանում են ՔԳՀԿ-ի կառույցներում էլեկտրաբաշխիչ համակարգերի մոնտաժման և ապամոնտաժման, նորոգման և հին հաղորդալարերի փոխարինման ընթացքում:

Վտանգավորության III-րդ դաս. հալոգեններ, պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ, թափոնի բաղադրիչներ՝ նավթահումքային յուղ, մեխանիկական խառնուրդներ, ջուր:

ՔԳՀԿ-ի կառույցների տրանսֆորմատորային ենթակայանների, ինչպես նաև տուրբինների շահագործման և սպասարկման ընթացքում առաջանում են հատկությունները կորցրած բանեցված տրանսֆորմատորային և տուրբինային յուղեր, որոնք հավաքվում են ՀԷԿ-երում՝ մետաղական տարողությունների մեջ:

Վտանգավորության դաս՝ III-րդ, նավթամթերքներով, քիմիական նյութերով, կենսանյութերով աղտոտված բնահողեր, որոնք ենթակա են հավաքման, վերամշակման և հեռացման, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ հող, նավթ, յուղեր: Թափոններն առաջանում են ՔԳՀԿ-ի ՀԷԿ-երում յուղերի պահեստավորման, դատարկման, փոխարինման և հեռացման, սարքավորումների տեխսպասարկման և վերանորոգման, ինչպես նաև վթարային արտահոսքերի դեպքում:

Վտանգավորության IV-րդ դաս. յուղոտված լաթեր, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ սինթետիկ կտոր, նավթահումքային յուղ, խոնավություն: Յուղոտված լաթերի տեսքով թափոնները առաջանում են հիդրո և էլեկտրատեխնիկական սարքավորումների նորոգման, տեխսպասարկման և մաքրման գործընթացներում:

Վտանգավորության IV-րդ դաս. չտեսակավորված այլումին պարունակող թափոններ (այդ թվում՝ այլումինի փոշի), ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ Al, Si, Cu, Fe, Zn: Այս թափոնները առաջանում են ՔԳՀԿ-ի կառույցներում էլեկտրաբաշխիչ համակարգերի մոնտաժման և ապամոնտաժման, նորոգման և հին հաղորդալարերի փոխարինման ընթացքում:

Վտանգավորության IV-րդ դաս. չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ (այդ թվում՝ թուջի և/կամ պողպատի փոշի), ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ երկաթ, ածխածին: ՔԳՀԿ-ի կառույցներում կիրառվող

սարքավորումների տեխնիկական սպասարկման, վերազինման և նորոգման ընթացքում առաջանում է սև մետաղի ջարդոն:

Վտանգավորության IV-րդ դաս. շենքերի քանդումից առաջացած շինարարական աղբ, ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ բետոն, բետոնի ջարդոն, ավազ, փայտի թափոններ և այլն: ՔԳՀԿ-ի օբյեկտներում շինությունների և սենքերի ապամոնտաժման և շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում առաջանում է շինարարական աղբ, որը հեռացվում է Սիսիանի և Գորիսի համայնքային կոմունալ ծառայությունների կողմից և տեղադրվում համայնքային քաղաքային աղբավայրերում՝ գործող պայմանագրերի համաձայն:

Վտանգավորության IV-րդ դաս. ասբոցեմենտի իրերի ջարդոն (թիթեղ, խողովակ), ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, թափոնի բաղադրիչներ՝ ասբեստ, ցեմենտ:

ՔԳՀԿ-ի ՀԷԿ-երում հիդրոէներգետիկ սարքավորումների վերանորոգման և դրանց առանձին հանգույցների փոխարինման ժամանակ առաջանում է ասբեստի իրերի ջարդոն: Ներկայումս, ՔԳՀԿ-ն Սիսիանի քաղաքապետարանի հետ համատեղ իրագործում է Սիսիանի վարչական տարածքում բետոնե խցերի կառուցման և դրանցում թափոնների տեղադրման աշխատանքները: Գորիսի գլխամասային գրասենյակի գործունեությունից առաջանալու են միայն բանեցված սնդիկային լամպեր (այն մասը, որը դեռևս չի փոխարինվել LED լամպերով), ինչպես նաև գրասենյակի օժանդակ տեղամասերից՝ օգտագործված յուղեր, յուղոտված լաթեր և հողեր: Գորիսի գլխամասային գրասենյակում առաջացած բանեցված սնդիկային լամպերի թափոնների հիմնական մասը արդեն իսկ հավաքվել է Տաթև ՀԷԿ-ի տարածքում՝ տեսակավորված ըստ չափերի և տրամագծի, պահեստավորվում և պահվում են հատուկ հերմետիկ բեռնարկղերի մեջ: Դրանց մոտ տեղադրված է նաև սնդիկի արտահոսքերի հավաքման "Меркурий" հավաքածու: Մոտ ապագայում բանեցված սնդիկային լամպեր Գորիսի գրասենյակում չեն առաջանա, քանի որ ՔԳՀԿ-ն այսուհետ ձեռք է բերելու միայն LED լամպեր: Ներկայումս օգտագործվող սնդիկային լամպերը՝ շարքից դուրս գալուց հետո, կտեղափոխվեն Տաթև ՀԷԿ-ի տարածք և կպահվեն համապատասխան տեղամասում: Գորիսի գլխամասային գրասենյակի վերակառուցված պահեստային տարածքներում պահվելու են գրասենյակի օժանդակ տեղամասերում, ինչպես նաև Տաթև ՀԷԿ-ի տարածքում առաջացած և Գորիսի գլխամաս տեղափոխված բանեցված յուղերը, յուղոտված հողերը և լաթերը: Հետագայում դրանք, որոշակի քանակությամբ կուտակելու դեպքում, փոխանցվելու են մասնագիտացված/իջենցավորված կազմակերպություններին: Գորիսի գրասենյակի վերակառուցված թափոնների տեղամասերում բանեցված յուղերը և յուղոտված հողերը/լաթերը պահվելու են 200.0լ տարողությամբ մետաղական տակառների մեջ՝ հատուկ տակդիրների վրա կամ երկկոնտուր պլաստիկ տակառներով, իսկ յուղոտված հողերը և լաթերը՝ հատուկ փակվող բեռնարկղերի մեջ:

Յուղերի հնարավոր արտահոսքերին արագ արձագանքելու նպատակով վերակառուցված պահեստներում կտեղադրվեն նաև յուղահավաք միջոցներ/հավաքածուներ: Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքում թափոնների պահման տեղամասերի վերակառուցման աշխատանքային նախագծով նախատեսված չէ նոր կապիտալ շինարարության իրականացում: Նախագիծը ենթադրում է տարածքում առկա պահեստային տեղամասերի ներքին հարդարման, ինչպես նաև էլեկտրամատակարարման, շանթապաշտպանության, օդափոխության և հրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցով կազմակերպել բնապահպանական նորմերին համահունչ թափոնների պահման տեղամասեր: Թափոնների պահման վերակառուցվող տեղամասերը նախագծված են ըստ դրանցում պահվող թափոնների նշանակության, վտանգավորության և համապատասխանում են սանիտարահամաճարակային, հիգիենիկ, աշխատանքի պաշտպանության և հրդեհային անվտանգության պահանջներին:

Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքում վտանգավոր թափոնների պահման տեղամասերի վերակառուցման ընթացքում առաջացող շինարարական մոտ 22.0տ

քանակությամբ, և կենցաղային աղբը հավաքվելու են իրարից առանձին: Տարածքից հեռացվող կենցաղային և շինարարական աղբը տեղադրվելու է քաղաքային աղբավայրում:

Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում փորվելու է 32.75մ³ ծավալով հող, որը ամբողջությամբ օգտագործվելու է հետլցման և տարածքի հարթեցման աշխատանքներում: Հողաթմբերը՝ ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու նպատակով, ծածկվելու են անջրաթափանց բրեզենտե ծածկույթով, իսկ շինարարության ընթացքում կիրառվող նյութերը մատակարարվելու են Գորիս քաղաքի մասնագիտացած շինարարական բազաներից՝ անմիջապես օգտագործումից առաջ: Նախատեսվող գործունեության տարածքում նավթամթերք չի պահվելու, քանի որ շահագործվող տեխնիկան և տրանսպորտը լիցքավորվելու են մոտակա բենզալցակայանից: Փոշի առաջացնող նյութերը մինչ օգտագործումը, ինչպես նաև անբարենպաստ մթնոլորտային պայմանների դեպքում, ծածկվելու են բրեզենտով կամ ՊՎՔ թաղանթով: Վտանգավոր թափոնների պահման տեղամասի վերակառուցման համար անհրաժեշտ հողատարածքի մակերեսը կկազմի 103.32մ²:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում մթնոլորտի հիմնական աղտոտիչներն են.

- շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում առաջացող գազանման արտանետումները (վառելիքի այրման արդյունքում),
- հողային/փորման աշխատանքների և գրունտի տեղափոխման ընթացքում, ինչպես նաև շահագործվող տեխնիկայի շարժից առաջացող փոշին:

Շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցները, որոնք պլանավորվում է օգտագործել գործունեության իրականացման ժամանակ, հանդիսանում են չկազմակերպված արտանետումների հիմնական աղբյուրները: Մթնոլորտ վնասակար նյութերի արտանետումները և նախատեսվող գործունեության իրականացման ցուցանիշների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մթնոլորտային արտանետումները չնչին են (վտանգավոր թափոնների պահման տեղամասերի վերակառուցման ժամանակահատվածում վնասակար նյութերի արտանետումների գումարային ծավալը կկազմի 0.0269տ կամ մոտ 27.0կգ): Վտանգավոր թափոնների պահման տեղամասերի վերակառուցման աշխատանքների իրականացման ընթացքում մթնոլորտային արտանետումները առաջանում են հիմնականում շարժական աղբյուրներից (mobile polluter), իսկ արտանետումների տեսակը մերձգետնյա է (արտանետման աղբյուրի բարձրությունը չի գերազանցում 2.0մ-ը), այսինքն այն չի կարող ցրվել համեմատաբար մեծ հեռավորությունների վրա:

Պատճառաբանական եզրահանգումներ: Ընդհանրացնելով և վերլուծելով ներկայացված նախագծային փաստաթղթերը և ՇՄԱԳ հաշվետվությունը, փորձաքննական գործընթացում առաջարկությունների և դիտողությունների հիման վրա կատարված լրամշակումները, գնահատման և փորձաքննության փուլերում իրականացված հանրային քննարկումների արդյունքները, առողջապահության նախարարության կարծիքը, Արտադրական վտանգավոր օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի տեխնիկական անվտանգության փորձաքննության N034/19-4 դրական եզրակացությունը կարելի է անել հետևյալ եզրահանգումները.

Հաշվի առնելով հողային աշխատանքների տևողությունը (10 օր), ինչպես նաև ձեռնարկվող մեղմացման միջոցառումներն, ակնհայտ է, որ աշխատանքների իրականացման ընթացքում կանխատեսվող արտանետումները չեն ազդի մոտակա բնակելի գոտու մթնոլորտային օդի որակի վրա:

Շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցները, որոնք պլանավորվում է օգտագործել գործունեության իրականացման ժամանակահատվածում, հանդիսանում են չկազմակերպված արտանետումների հիմնական աղբյուրները: Նախատեսվող աշխատանքները կուղեկցվեն կիրառվող շինարարական տեխնիկայից աղմուկի և

թրթռումների անջատումներով, ինչը կհանգեցնի տարածքում և մոտակա շրջակայքում աղմուկի ֆոնային մակարդակի որոշակի բարձրացմանը: Սակայն, քանի որ նախատեսվող գործունեության հարևանությամբ չկան որևէ զգայուն ազդակիրներ (մոտակա բնակելի տունը մոտ 110.0մ հեռավորության վրա է), ինչպես նաև հաշվի առնելով, որ աշխատանքները կարճաժամկետ են, կատարվելու են օրվա ցերեկային ժամերին, աղմուկի գործող սահմանային թույլատրելի մակարդակների գերազանցում չի ակնկալվում: Ինչ վերաբերվում է առաջացող թրթռումներին, ապա դրանք կարող են ազդել միայն բանվորական անձնակազմի վրա՝ բավականին կարճ ժամանակահատվածում, չունենալով էական բացասական ազդեցություն նրանց կյանքի և առողջության վրա:

Ըստ հաշվետվության՝ լուծված են աշխատանքի անվտանգության, արտակարգ իրավիճակներին պատրաստականության, կեղտաջրերի հավաքման և հեռացման, աղբահեռացման, մթնոլորտի աղտոտվածության, աղմուկի և թրթռացման մակարդակների նվազեցման, տարածքի բարեկարգման հարցերը: Նախատեսված են շրջակա միջավայրի բարելավմանն ուղղված բավարար միջոցառումներ: Հիմք ընդունելով վերը նշվածը, մշակված բնապահպանական և աշխատանքի անվտանգության միջոցառումները կարելի է եզրահանգել, որ նախատեսվող գործունեության ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա կունենա կարճատև և նվազագույն ազդեցություն՝ չգերազանցելով սահմանված նորմերը:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է խստագույնս հետևել նախագծային փաստաթղթերում և ՇՄԱԳ հաշվետվությունում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումների, ինչպես նաև բնապահպանական և աշխատանքի անվտանգության մշտադիտարկման ծրագրերի պահանջներին: Մշտադիտարկման արդյունքների չբավարարման դեպքում անհրաժեշտ է նախատեսել լրացուցիչ միջոցառումներ՝ պարտադիր պահպանելով բնապահպանական, կառուցման և շահագործման հետ կապված բոլոր նորմերը:

2. Գործունեության ընթացքում իրականացվող շրջակա միջավայրի բաղադրիչների (ջուր, օդ, հող, կենդանական, բուսական աշխարհ և այլն) մշտադիտարկման արդյունքները, հետնախագծային վերլուծության ծրագիրը համապատասխան պահանջի դեպքում պետք է տրամադրվի պետական շահագրգիռ մարմիններին և հանրությանը:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

«Էյ Թի Էմ Էս Սոլյուշնս» ՍՊԸ կողմից ներկայացված «Գորիսի գլխամասային գրասենյակի տարածքում վտանգավոր թափոնների պահեստավորման տարածքների վերակառուցման» աշխատանքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Գլխ. մասնագետ՝

Կ. Մովսիսյան